

Analyse:

Danskerne: Det er for nemt at være butikstyv

Resumé

Butikstyverier er et samfundsproblem i stigning, og 2023 ser ud til at blive et rekordår, hvad angår butikstyverier. DSK har estimeret, at butikstyverier i dagligvarehandlen i Danmark kan koste op mod 2 mia. kroner.

I forlængelse heraf har DSK spurgt danskerne, om der gøres nok for at bekæmpe butikstyverier i Danmark. Og her er billedet, at de fleste danskere ikke mener, at der gøres nok: Ca. halvdelen af danskerne mener således, at det er for nemt at være butikstyv, og at politiets indsats for at bekæmpe denne type kriminalitet er utilstrækkelig.

Samtidig er der meget, der tyder på, at butikstyverier i Danmark i stigende grad er organiseret kriminalitet.

Næsten fire ud af ti danskere peger derfor også på, at der bør gøres mere politisk for at bekæmpe butikstyverier.

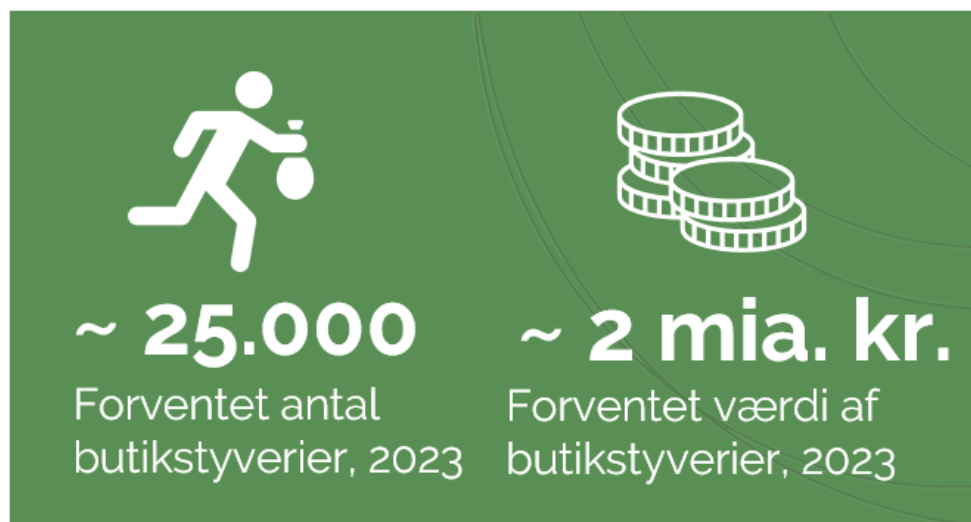
Stigningen i butikstyverierne er noget, der kan påvirke danskernes dagligdag. I den enkelte butik kan det f.eks. betyde flere indelåste varer, mere overvågning og flere butiksdetektiver – altså sammen noget, der kan være med til at skabe et utrygt billede i hverdagen. I befolkningsundersøgelsen svarer 44 pct. af danskerne således også, at butikstyverier kan udgøre en trussel mod lokalsamfundets sammenhængskraft.

Danske købmænd martres af butikstyverier

Den danske dagligvarehandel lider under et stadig stigende antal butikstyverier. I en analyse fra november 2023 estimerede DSK, at antallet forventes at lande på knap 25.000 anmeldte butikstyverier ved udgangen af 2023. Det er det højeste antal i over 20 år.

Det høje antal butikstyverier medfører store tab i dagligvarehandlen, og DSK har estimeret, at butikstyverier kommer til at koste den danske dagligvarehandel op mod 2 mia. kroner i 2023.

Figur 1: Forventet antal butikstyverier og omkostninger som følge af butikstyverier, 2023

Kilde: DSK (2023): Butikstyverier koster dagligvarehandlen op mod 2 mia. kroner i 2023. Analysenotat, november 2023.

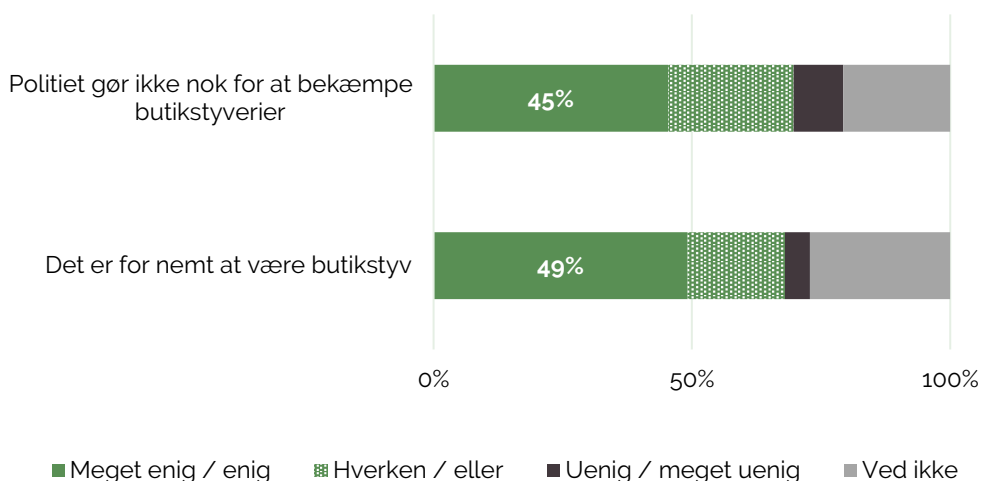
Således er det stigende antal butikstyverier en både reel og omkostningsfuld problemstilling, som truer landets købmænd, der i forvejen er økonomisk belastede af svindende avancer.

Det er for nemt at være butikstiv, mener danskerne

Den voldsomme udvikling i antallet af butikstyverier kan skyldes, at det er for nemt og for risikofrit at være butikstiv.

Og det er netop danskernes vurdering: I en repræsentativ befolkningsundersøgelse, som Norstat har lavet for DSK, peger næsten halvdelen på, at det er for nemt at være butikstiv. Og ligeledes næsten halvdelen peger på, at de ikke oplever, at politiet gør nok for at bekæmpe butikstyverierne. Kun forsvindende få – 5-10 pct. af danskerne – er uenige heri.

Figur 2: Andel, der er enige i, at det er for nemt at være butikstyv, og at politiet ikke gør nok for at bekæmpe butikstyverier

Kilde: Norstat for DSK, december 2023 og egne beregninger.

Note: N = 1.007. Figuren er en gengivelse af figur 10 i DSK (2023): Butikstyverier i dagligvarehandlen i Danmark. Statusrapport 2023, s. 23.

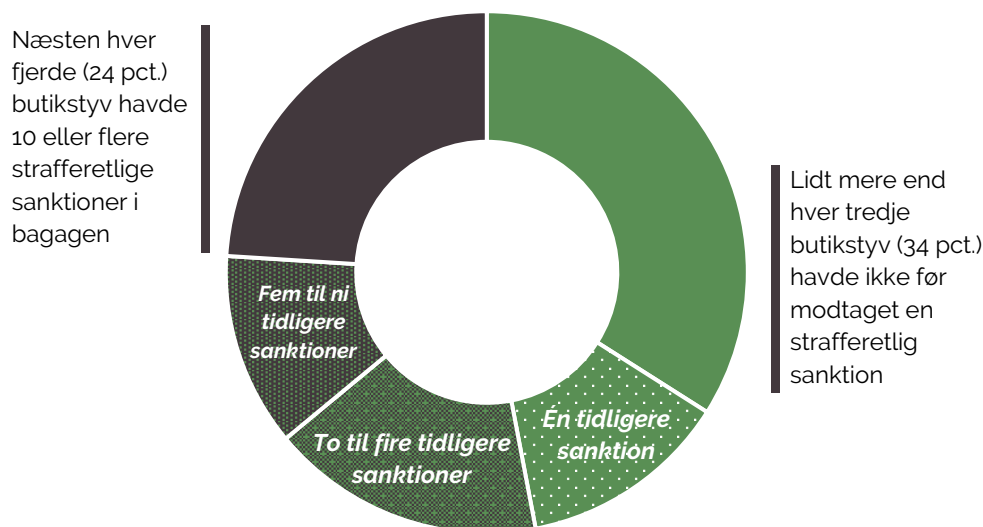
Det er et problem for et lokalsamfund, hvis det generelt opleves som risikofrit at være butikstyv. I så fald kan lokalsamfundet nemlig opleves som utrygt og kriminalitetspræget i almindelighed, ligesom det kan befordre en oplevelse af, at kriminaliteten ikke bekæmpes af samfundet.

Organiserede butikstyverier er et problem

Denne oplevelse forstærkes kun, hvis butikstyverierne i stigende omfang er organiserede. I så fald er der nemlig ikke længere tale om, at butikstyverierne er mindre forseelser, men derimod at butikstyverier er kriminalitet i større skala.

Netop hvad angår det organiserede butikstyveri, har DSK i en analyse tidligere peget på, at en uforholdsmæssig stor andel – ca. 1/3 – af butikstyverne er udenlandske statsborgere, og at en ligeledes uforholdsmæssig stor andel af butikstyverne er gengangere med flere strafferetlige sanktioner for butikstyveri bag sig.

Figur 3: Butikstyre med tidligere strafferetlige sanktioner (2022)

Kilde: Justitsministeriet (2023): Besvarelse af spørgsmål nr. 1342 (alm. del) fra Folketingets Retsudvalg. Folketingsåret 2022-23 (2. samling) og egne beregninger.

Note: Figuren er en gengivelse af figur 10 i DSK (2023): Butikstyreverier i dagligvarehandlen i Danmark. Statusrapport 2023, s. 23.

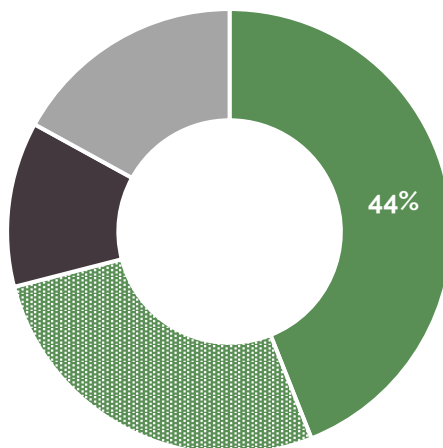
Der er således meget, der peger på, at en god del af butikstyreverierne i Danmark er organiserede.

Butikstyreverier kan true lokalsamfundets sammenhængskraft

Foruden at være til åbenlys frustration for købmændene landet over, kan det stigende antal butikstyreverier – og butikstyreverier, der i stigende grad er organiserede – også have videre konsekvenser for lokalsamfundene. Det kan f.eks. skabe utryghed blandt borgerne eller decideret skade sammenhængskraften i et lokalsamfund.

Et stort flertal af danskerne, 44 pct., mener således, at butikstyreverier udgør en trussel for lokalsamfundets sammenhængskraft. Kun 12 pct. erklærer sig uenig eller meget uenige, mens 27 pct. ligger i midten.

Figur 4: Andel, der er enige i, at butikstyverier kan udgøre en trussel for lokalsamfundets sammenhængskraft

■ Meget enig / enig ■ Hverken / eller ■ Uenig / meget uenig ■ Ved ikke

Kilde: Norstat for DSK, december 2023 og egne beregninger.

Note: N = 1.007.

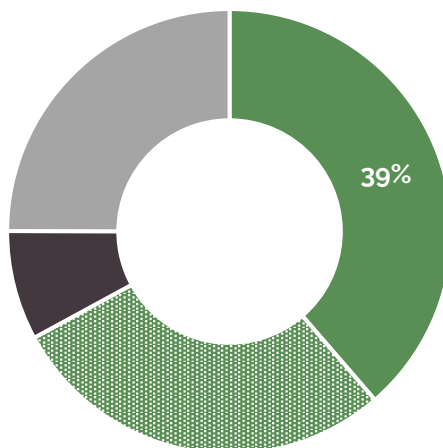
Blandt danskerne er der med andre ord en klar bevidsthed om, at butikstyverier kan udgøre et væsentligt problem for et lokalsamfund.

Danskerne: Der mangler politisk fokus på butikstyveri

Når danskerne i almindelighed – og købmændene i særdeleshed – oplever, at butikstyverier er et stigende problem, og samtidig oplever, at myndighedernes indsats for at bekæmpe disse butikstyverier er utilstrækkelig, er det oplagt at spørge, om der er behov for en politisk indsats.

Og her peger næsten fire ud af ti danskere på, at der bør gøres mere politisk for at dæmme op for butikstyverierne i Danmark.

Figur 5: Andel, der er enige i, at politikerne ikke gør nok for at bekæmpe butikstyverier

■ Meget enig / enig ■ Hverken / eller ■ Uenig / meget uenig ■ Ved ikke

Kilde: Norstat for DSK, december 2023 og egne beregninger.

Note: N = 1.007.

Det samlede billede

Det samlede billede er således, at danskerne i vid udstrækning opfatter butikstyverier som et reelt samfundsproblem.

Blandt danskerne opleves det som for nemt at være butikstyv, og denne problemstilling accentueres yderligere af, at det organiserede butikstyveri fylder stadig mere. Bredt blandt danskerne anses myndighedernes og politikernes indsats for at håndtere dette samfundsproblem ydermere som utilstrækkelig.

DSK MENER

Butikstyveri er et stort problem for den enkelte butik, og i sidste ende er det kunderne, der betaler. Samtidig kan butikstyveri være den kriminelles første skridt på vejen til en langt mere problematisk løbebane. Skrides der effektivt ind for at forhindre butikstyverier, kan det således både komme butikkerne og kunderne til gode, ligesom det kan medvirke til at forhindre fødekæden til anden kriminalitet.

DSK har med udspillet "Sikker Butik – 10-punktsplan mod færre butikstyverier" foreslået, at

- Billeder af gerningsmænd bør kunne deles i lukket system som "Crimestat" på tværs af detailhandlen
- Der gives mulighed for lydoptagelser i de enkelte butikker (med skiltekrav)
- Der indføres stikprøvevis udrejsekontrol f.eks. udenlandske varevogne ved grænsen
- Der arbejdes for mere synligt politi, herunder at kørsel til butikstyverier prioriteres i højere grad, og at politiindsats på SoMe skærpes
- Myndighederne skærper deres fokus på manglende sporbarhed ved kontrolaktioner i kioskmiljøet
- Der gives bedre muligheder for opholdsforbud i de enkelte butikker
- Strafframmen skærpes, så der gives højere bødestraf for butikstyverier
- Der indføres en ny bestemmelse i straffeloven om "organiseret butikstyveri", hvortil der knyttes straf efter trappemodell
- Reglerne om udvisning bør udnyttes i videst muligt omfang i sager om butikstyveri
- Der indføres mulighed for lønindeholdelse i erstatningsager

Om dette notat

Dette notat er udarbejdet af De Samvirkende Købmænd (DSK). DSK har eksisteret i over 100 år som brancheorganisation og repræsenterer i dag næsten 1.500 supermarkeder, discountbutikker, nærbutikker og convenience i Danmark. Vi arbejder løbende for at forbedre rammerne for de danske købmænd – også ved at skabe og dele viden og indsigt om emner, der har relevans for købmændenes dagligdag og forretning.

Denne analyse er udarbejdet i december 2023 af analysemedarbejder Anker Søby Poulsen og analysechef Morten Jarlbæk Pedersen. Det er tilladt at citere fra denne analyse med henvisning til DSK.